FICHE SCHOOLTERREINEN : DOORNAPPEL (DATURA STRAMONIUM)

1. Risico

Doornappel is een zeer giftige plant voor mens en dier. Zowel bladeren, stengel, bloemen, wortels als vooral de zaden bevatten giftige alkaloïden. Inname kan leiden tot ernstige vergiftigingsverschijnselen zoals desoriëntatie, hallucinaties en hartritmestoornissen. Bij contact met ogen kan de pupil verwijden. **Bij scholen vormt vooral de aanwezigheid van de opvallende stekelige zaaddozen een risico**, omdat kinderen deze kunnen vastnemen of de zaden kunnen inslikken.

2. Hoe herken je doornappel?

- Kiemplant met typisch kortgesteelde, lancet- tot priemvormige bladeren.
- Plant kan 1 tot 2 meter hoog worden (half struikachtig).
- Typisch witte, trompetachtige bloemen. Er is ook een variëteit met paarse bloemen. Bloei juni tem september.
- Stekelige en eivormige doosvruchten met in elke doosvrucht honderden zaden. De doosvruchten zijn 3 -5 cm groot.

3. Waarom komt deze plant voor op schoolterreinen?

Doornappel groeit vooral op:

- verstoorde bodems
- opgehoogde terreinen

- voormalige bouwzones
- voedselrijke en stikstofrijke grond
- klimaatverstoring door de mens zorgt voor een steeds sterkere ontwikkeling en verspreiding van doornappel

De plant verspreidt zich uitsluitend via zaad. **De zaden kunnen zeer lang kiemkrachtig blijven in de bodem (tot tientallen jaren)**. Grondverzet, ophogingen of graafwerken kunnen oude zaden opnieuw laten ontkiemen.

4. Veilige omgang

- Raak de plant niet onbeschermd aan
- **Gebruik handschoenen** en bij voorkeur lange mouwen
- Vermijd contact met zaaddozen en zaden
- Laat leerlingen de plant niet verwijderen
- Maak een perimeter rond de planten voor de kinderen wanneer deze planten niet onmiddellijk verwijderd worden

5. Verwijdering

1. Trek de volledige plant uit, inclusief wortel
2. Trek de plant handmatig met wortel en al uit de grond. Doe dit bij voorkeur vóórdat de zaaddozen openbarsten (vanaf augustus)
3. Verzamel alle plantendelen **in een aparte gesloten zak** en voeg deze in de goed gesloten restafval zak
4. Voer af via het restafval of volgens de richtlijnen van de lokale afvalintercommunale of gemeente
5. **Niet composteren en niet afvoeren via groenafval!**

6. Aanbevolen beheer op schoolterreinen

- Jaarlijks controleren van opgehoogde en recent verstoorde zones
- Nieuwe planten onmiddellijk verwijderen
- Voorkomen dat planten zaad vormen
- Bij grotere exemplaren minstens eerst de zaaddozen verwijderen indien onmiddellijke verwijdering niet mogelijk is
- Enkele jaren opvolgen na grondwerken of grondaanvoer, omdat nieuwe exemplaren kunnen blijven opkomen vanuit aanwezige zaden in de bodem.
- **Preventief beheer:** open grondzones en opgehoogde terrein geleidelijk omvormen naar een volle borderaanplanting met bodembedekking en struiklaag, gecombineerd met jaarlijkse monitoring. Om zo de doornappel weg te concurreren. Doornappel is immers een lichtminnende

pionierssoort die vooral profiteert van open, verstoorde bodem. Advies nodig voor aanpak en aanplant?: ragnar.vanacker@rvl.be (ecologisch adviseur)

7. Info Antigifcentrum en algemeen advies behandeling bij giftige planten

antigif centrum centre antipoisons
070 245 245

DATURA STRAMONIUM *DOORNAPPEL*

Beschrijving

De doornappel behoort tot de nachtschadefamilie (solanaceae).
De doornappel behoort tot dezelfde plantensoort als de Brugmansia. Beide planten hebben dezelfde toxische eigenschappen.
Doornappel is een eenjarige plant die pas laat ontkiemt, maar die zich vervolgens snel ontwikkelt en in augustus-september bloeit. De grote bladeren zijn eirond, spits en grof getand. De rechtopstaande bloemen bloeien maar kort, van de late namiddag tot de volgende ochtend; 's nachts verspreiden ze een zoete geur. Uit de buisvormige kelk steekt een tot 10 cm lange, trechtervormige, witte of soms licht paarsblauwe bloem met lengteplooien. De grote, eivormige, vierkleppige, droge vrucht is dicht bezet met lange stekels en bevat talrijke zwarte, platte zaden.

Toxiciteit

De hele plant is giftig door de aanwezigheid van alkaloïden (vooral hyoscyamine, atropine en scopolamine). De zaden hebben een zoetige smaak en zijn de giftigste delen van de plant. Ook gedroogd blijft de doornappel giftig. Een geringe hoeveelheid plantenmateriaal volstaat al voor een ernstige intoxicatie. Een kind dat zelfs maar het kleinste fragment inslikt, kan tekenen van intoxicatie vertonen. Volwassenen vertonen duidelijke symptomen na het eten van vijf of zes bloemen of na het roken van 1,5 tot 2 sigaretten van doornappelbladeren.
Spoedig na inname manifesteert zich een reeks symptomen: verwijde oogpupillen, een droge mond, een rood gezicht, een versneld hartritme, en gevoel van verwardheid en opwinding (soms met evenwichtsstoornissen) en tenslotte hallucinaties die vier dagen kunnen aanhouden. Soms herinnert de betrokkene zich door geheugenverlies achteraf niets van het doorlopen intoxicatieproces.
De intoxicatie kan gepaard gaan met koorts. Huidcontact blijft doorgaans zonder gevolgen, maar plantensap dat in het oog terechtkomt leidt altijd tot een verwijding van de pupil.

Algemeen advies bij vergiftiging door planten (Antigifcentrum):

- Verwijder de plantenresten uit de mond en geef een glas water te drinken.

- Neem contact op met het Antigifcentrum (**070 245 245**) of de huisarts. Hou de naam van de plant bij de hand.. Ken je de naam niet, ga er dan mee naar een tuincentrum, bloemenwinkel of een andere plantenkenner in de buurt. Neem een volledige tak mee, met bladeren en bloemen of vruchten.
- Maak eventueel meerdere foto's van de plant.
- Met de naam van de plant bel je naar het Antigifcentrum om na te gaan of er nog andere maatregelen moeten genomen worden, zoals bijvoorbeeld het toedienen van medicinale houtskool.

8. Bronnen

- Richtlijnen en gids Antigifcentrum – planten:
  - https://www.antigifcentrum.be/Toxinfos/vergiftiging-door-planten/
  - https://www.antigifcentrum.be/app/uploads/2026/07/Brochure-planten-NL.pdf
- Vlaamse overheid, Departement Landbouw & Visserij: Doornappel.
- Inagro: Hoe kan ik doornappel bestrijden?
- Ecopedia – doornappel.

--